

Sygn. akt V U 2807/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 września 2015 r.

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Krzysztof Głowczyński

Protokolant: star. sekr. sądowy Katarzyna Awsiukiewicz

po rozpoznaniu w dniu 28 września 2015 r. w Legnicy

sprawy z wniosku P. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

o ustalenie podlegania ubezpieczeniom społecznym

przy udziale osoby zainteresowanej: (...)Sp. z o.o. w L.

na skutek odwołania P. P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

z dnia 6 sierpnia 2014 r.

nr(...)

zmienia decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. z dnia 6 sierpnia 2014 r. nr (...) i ustala, że wnioskodawczyni P. P. jako pracownik u płatnika składek (...) Sp. z o.o. w L. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu od 24 października 2014 r.

Sygn. akt VU 2807/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 06 sierpnia 2014 r., nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. stwierdził, że P. P. jak pracownik płatnika składek (...) nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu od dnia 24 października 2012 r.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy podał, że prezes zarządu spółki (...) zatrudnił początkowo P. P. na czas określony od dnia 24 października 2012 r. do dnia 23 października 2013 r. z wynagrodzeniem w wysokości 1.500 zł. Od dnia 24 października 2013 r. do dnia 23 października 2014 r. wnioskodawczyni została zatrudniona na stanowisku pracownika biurowego w pełnym wymiarze czasu pracy. W trakcie postępowania wyjaśniającego P. P. przedstawiła umowy o pracę z dnia 24 października 2012 r. oraz z dnia 23 października 2013 r. zawarte z K. W. (prezesem zarządu spółki), zakres czynności pracownika oraz zaświadczenie płatnika składek złożone dla celów uzyskania świadczeń z ubezpieczenia chorobowego, jak również dokumenty dotyczące zawarcia umowy o dzieło (za kwiecień 2012 r.) i umowy zlecenie (lipiec – październik 2012 r.) z płatnikiem składek. W toku postępowania płatnik składek nie przedłożył żadnych dokumentów związanych z zatrudnieniem wnioskodawczyni. Podał, że do zadań wnioskodawczyni należało tworzenie

baz danych. Wnioskodawczyni nie miała kontaktu z klientami firmy i nie podpisywała żadnych dokumentów. W zastępstwie wnioskodawczyni mogła również zajmować się odbieraniem poczty. Zarówno płatnik składek, jak i P. P. nie przedłożyli dokumentów potwierdzających fakt wykonywania pracy przez wnioskodawczynię. Po zawarciu umowy o pracę, P. P. od dnia 15 listopada 2012 r. do dnia 18 maja 2013 r. była niezdolna do pracy. Od dnia 19 maja 2013 r. pobierała zasiłek macierzyński, po którym płatnik składek podjął ponownie wypłatę wynagrodzenia wnioskodawczyni za czas niezdolności do pracy poczynając od 18 listopada 2013 r. do dnia 20 grudnia 2013 r. Następnie, od dnia 21 grudnia 2013 r. do dnia 09 kwietnia 2014 r. wnioskodawczyni pobierała zasiłek chorobowy, zaś od dnia 10 kwietnia 2014 r. ponownie zasiłek macierzyński. Płatnik składek od dnia zatrudnienia nie rozliczył w raportach imiennych ZUS RCA należnych składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne wynikające z zawartej umowy o pracę. W trakcie nieobecności spowodowanej długotrwałą niezdolnością do pracy, pracodawca nie zatrudnił żadnego pracownika na tym stanowisku. Analizując zgromadzony materiał dowodowy, Zakład Ubezpieczeń stwierdził, że strony nie przedstawiły dostatecznych dowodów potwierdzających rzeczywiste wykonywanie pracy. Okoliczności sprawy wskazują, że umowa o pracę została zawarta dla pozorów, a jedynym jej celem było uzyskanie świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

Odwołanie od powyższej decyzji złożyła P. P. domagając się jej zmiany, zasądzenia na jej rzecz odsetek ustawowych oraz zadośćuczynienia w kwocie 3.000 zł z tytułu pozbawienia jej i dzieci środków do życia. W uzasadnieniu ubezpieczona podała, że brak dokumentów potwierdzających wykonywane przez nią czynności nie jest jej zaniedbaniem, a pracodawcy. Do zadań wnioskodawczyni jako pracownika należało m.in. wykonywanie prac pomocniczych przy gromadzeniu dokumentacji administracyjnej i nadawanie przesyłek pocztowych, nie zaś gromadzenie potwierdzeń wykonywanych czynności. Ewidencjonowanie czasu pracy również należało do obowiązków pracodawcy. Przed zatrudnieniem wnioskodawczyni, jak i w trakcie jej nieobecności w pracy spowodowanej chorobą pracodawca zatrudniał wiele innych osób na podobnych zasadach.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. wniósł o jego oddalenie. Ustosunkowując się do treści odwołania organ rentowy podniósł, że przyczyną zatrudnienia pracownika przez racjonalnego pracodawcę jest uzasadniona przesłankami ekonomiczno – organizacyjnymi konieczność pozyskania pracownika do wykonywania zadań określonych przedmiotem działalności gospodarczej. Ubezpieczona złożyła do akt sprawy dokumenty dotyczące jedynie formalnej strony stosunku pracy. Sama wola stron w takim przypadku jest w ocenie organu rentowego wystarczająca, skoro nie towarzyszy temu realizowanie umowy. W okresie bezpośrednio poprzedzającym podpisanie umowy o pracę odwołująca nie miała żadnego tytułu do podlegania ubezpieczeniu chorobowemu, a tym samym nie nabyłaby prawa do świadczeń.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Spółka (...) prowadzi działalność o zróżnicowanym charakterze.

W dniu 19 kwietnia 2012 r. P. P. jako wykonawca zawarła z zamawiającym, działającym w imieniu (...)spółki z o.o. K. W. umowę o dzieło, której przedmiotem było m.in. sporządzenie zestawienia informacji przeprowadzonego badania rynku. Umowa obowiązywała od dnia jej zawarcia do dnia 19 lipca 2012 r. W dniu 20 lipca 2012 r. ubezpieczona zawarła z K. W., nadal działającym w imieniu (...)spółki z o.o. umowę zlecenia, w ramach której zobowiązała się do wykonywania prac pomocniczych w przygotowaniu dokumentacji administracyjnej oraz nadawania przesyłek pocztowych, korespondencji i wszelkich pism do instytucji administracji publicznej i kontrahentów współpracujących ze zleceniodawcą. Umowa obowiązywała do dnia 20 października 2012 r.

W dniu 24 października 2012 r. wnioskodawczyni zawarła ze spółką (...) Sp. z o.o. (...) umowę o pracę na czas określony od 24 października 2012 r. do 23 października 2013 r. Wynagrodzenie zasadnicze ustalono na kwotę 1.500 zł. Wnioskodawczyni została zatrudniona na stanowisku pracownika biurowego w pełnym wymiarze czasu pracy. Od dnia 24 października 2013 r. strony zawarły kolejną umowę o pracę na czas określony do dnia 23 października 2014 r. również na stanowisku pracownika biurowego. Miesięczne wynagrodzenie ustalono na kwotę 1.600 zł brutto. Zakres obowiązków wnioskodawczyni na zajmowanym stanowisku określono jako: wykonywanie prac

pomocniczych w przygotowaniu dokumentacji administracyjnej, nadawanie przesyłek poleconych, korespondencji, pilnowanie bieżących spraw firmy oraz wprowadzanie danych do komputera.

D o w ó d: w aktach ubezpieczeniowych (umowa o dzieło z dnia 19 kwietnia 2012 r., umowa zlecenia z dnia 20 lipca 2012 r., umowa o pracę z dnia 24 października 2012 r., umowa o pracę z dnia 24 października 2013 r., zakres czynności pracownika z dnia 24 października 2012 r.),

informacja z KRS (k. 25 – 28).

Na zajmowanym stanowisku P. P. zajmowała się wyszukiwaniem w internecie podmiotów, które byłyby zainteresowane nawiązaniem współpracy ze spółką (...). Dane potencjalnych klientów wnioskodawczyni zbierała w specjalnym folderze. Stworzoną w ten sposób bazę danych przekazywała następnie innym pracownikom spółki, którzy dzwonili oferując produkty firmy. Wnioskodawczyni zajmowała się także telemarketingiem, w ramach którego dzwoniła do klientów oferując produkty firmy oraz pakowaniem reklam do kopert, roznoszeniem poczty oraz sprzątaniami biura po godzinach pracy.

D o w ó d:

- wyjaśnienia wnioskodawczyni (k. 63, e – protokół 00:43:17 – 00:58:53),
- zeznania świadka S. K. (k. 62 verte, e – protokół 00:08:34 – 00:23:24),
- zeznania świadków: G. P. (k. 62 verte – 63, e – protokół 00:23:46 – 00:33:03),

M. Z. (k. 63, e – protokół 00:33:35 – 00:42:07).

Od dnia 15 listopada 2012 r. do dnia 18 maja 2013 r. P. P. przebywała na zwolnieniu lekarskim z powodu niezdolności do pracy. W okresie od 19 maja 2013 r. do 16 listopada 2013 r. wnioskodawczyni pobierała zasiłek macierzyński. W czasie urlopu macierzyńskiego P. P. zgłosiła się do pracodawcy informując o kolejnej ciąży. Pracodawca wyraził zgodę na zawarcie kolejnej umowy o pracę. Umowę podpisano w dniu 24 października 2013 r. Wnioskodawczyni od dnia 18 listopada 2013 r. była niezdolna do pracy. Do dnia 09 kwietnia 2014 r. pobierała zasiłek chorobowy. W dniu (...)r. urodziła dziecko.

D o w ó d:

- wyjaśnienia wnioskodawczyni (k. 63, e – protokół 00:43:17 – 00:58:53),
- zeznania świadka M. Z. (k. 63, e – protokół 00:33:35 – 00:42:07).

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie wnioskodawczyni zasługiwało na uwzględnienie.

Zgodnie z przepisem art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 1442), obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9 osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są między innymi pracownikami, z wyłączeniem prokuratorów. Za pracownika uważa się osobę pozostającą w stosunku pracy, z zastrzeżeniem ust. 2 i 2a. Osoby będące pracownikami podlegają obowiązkowo ubezpieczeniu chorobowemu (art. 11 ust. 1 ustawy). Osoby podlegające obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają obowiązkowo ubezpieczeniu wypadkowemu (art. 12 ust. 1 ustawy). Każda osoba objęta obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi podlega zgłoszeniu do ubezpieczeń społecznych w terminie 7 dni od daty powstania obowiązku ubezpieczenia (art. 36 ust. 1, 2 i 4 ustawy systemowej).

Stosownie do art. 13 pkt 1 ustawy systemowej obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu podlegają pracownicy – od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia ustania tego stosunku.

Przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca – do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem (art. 22 § 1 Kodeksu pracy).

W niniejszej sprawie sporna między stronami jest ważność zawartej w dniu 24 października 2012 r. umowy o pracę między płatnikiem składek, spółką(...)w imieniu której występował K. W. a wnioskodawczynią P. P.. Organ rentowy po przeprowadzeniu kontroli w przedmiocie zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych uznał przedmiotową umowę za nieważną. W ocenie organu rentowego, ww. umowa obarczona została wadą oświadczenia woli w postaci pozorności. Strony zawarły bowiem umowę jedynie w celu nabycia przez wnioskodawczynię uprawnienia do zasiłku macierzyńskiego. Z tego powodu Zakład Ubezpieczeń uznał, że tego rodzaju umowa nie mogła stanowić tytułu do objęcia zainteresowanej obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi.

W ocenie Sądu, w świetle całokształtu zebranego w sprawie materiału przedstawiona w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji, jak i w uzasadnieniu odpowiedzi na odwołanie ocena organu rentowego wskazująca na pozorność umowy o pracę zawartej w dniu 24 października 2012 r. jest bezzasadna.

Zgodnie z art. 83 § 1 zdanie 1 k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozor. Pozorność występuje w każdym przypadku, gdy strony zgodnie ustalą, że co najmniej oświadczenie woli złożone przez jedną z nich nie będzie wywoływało wyrażonych w nim skutków prawnych. Z powyższego wynika, że przy składaniu pozornego oświadczenia woli występuje element koniecznego współdziałania stron. Umowa o pracę będzie zatem zawarta dla pozor, jeżeli przy składaniu oświadczeń woli obie strony miały świadomość, że osoba określona w umowie jako pracownik nie będzie świadczyć pracy, a osoba wskazana jako pracodawca nie będzie korzystać z jej pracy (por. wyr. SN z 4 sierpnia 2005r. II UK 321/04, OSNP 2006/11-12/190).

O tym, czy strony istotnie nawiązały stosunek pracy stanowiący tytuł ubezpieczeń społecznych decyduje faktyczne i rzeczywiste realizowanie elementów charakterystycznych dla stosunku pracy, a wynikających z art. 22 § 1 k.p. Istotne więc jest, aby stosunek pracy zrealizował się przez wykonywanie zatrudnienia o cechach pracowniczych. Ocena ważności umów o pracę powinna każdorazowo następować na podstawie analizy indywidualnego stanu faktycznego, przy użyciu reguł doświadczenia życiowego i dokładnym rozważeniu okoliczności danej sprawy, w tym zwłaszcza rzeczywistego świadczenia pracy, jej odbierania i opłacania, racjonalnego układania stosunków pracy (np. w przedmiocie faktycznych potrzeb lub możliwości ekonomicznych zatrudnienia pracownika, czy też stopnia naruszenia zasad uczciwości pomiędzy stronami stosunku pracy). Kwestia pozorności umów o pracę zawieranych także z kobietami w ciąży była niejednokrotnie przedmiotem orzeczeń Sądu Najwyższego i sądów apelacyjnych, które generalnie przyjęły, że nie może być mowy o pozorności, gdy umowa o pracę jest rzeczywiście wykonywana. Także dążenie do uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego jako cel podjęcia zatrudnienia, nie świadczy o zamiarze obejścia prawa, jeśli zawarta z tego powodu umowa o pracę jest faktycznie realizowana (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 6 marca 2007 r., sygn. akt I UK 302/06, Lex nr 182768, z dnia 19 stycznia 2010 r., sygn. akt I UK 261/09, Lex nr 577825). Fakt zawarcia umowy o pracę przez kobietę w ciąży sam w sobie nie może stanowić o jej pozorności czy nieważności. Naturalnym jest bowiem, że kobieta także w tym stanie może poszukiwać zatrudnienia zarówno dla spełnienia zawodowego, zabezpieczenia finansowego swych potrzeb, jak i dla zabezpieczenia z tytułu ubezpieczenia społecznego. Przeciwnie zapatrywanie, mogłoby prowadzić w praktyce do wprowadzenia zakazu zawierania umów z kobietami ciężarnymi, co byłoby sprzeczne z podstawową zasadą prawa pracy określoną w art. 11³ k.p., wprowadzającym zakaz jakiegokolwiek dyskryminacji w stosunkach pracy (wyroki Sądu Apelacyjnego w Lublinie z 29 kwietnia 1999 r., III AUa 49/99, Lex nr 38054).

Z zebranego w sprawie materiału dowodowego, tj. zeznań świadków i wyjaśnień wnioskodawczynie oraz dokumentacji dotyczącej okresu zatrudnienia ubezpieczonej u płatnika jednoznacznie wynika, że P. P. faktycznie świadczyła pracę na rzecz spółki (...) na podstawie umowy o pracę zawartej 24 października 2012 r.

W ocenie Sądu, zeznania świadków, którzy potwierdzili, że osobiście widzieli zainteresowaną świadczącą pracę w pomieszczeniach spółki oraz mieli z nią kontakt, zasługują na wiarę. Są spójne, wzajemnie ze sobą korespondujące. Wynika z nich jednoznacznie, że zainteresowana wykonywała proste czynności pomocy biurowej, w tym zajmowała się pobieraniem i roznoszeniem poczty oraz wyszukiwaniem potencjalnych klientów, jak również kontaktowała się z takimi osobami w celu przekazania im oferty spółki. Wnioskodawczynie zajmowała się również sprzątaniem biur spółki.

Zdaniem Sądu, ocenę pozorności przedmiotowej umowy o pracę należy dokonać przy uwzględnieniu faktu, że zawarcie z płatnikiem składek, z dniem 24 października 2012 r. umowy o pracę poprzedziły najpierw zawarta w dniu 19 kwietnia 2012 r. umowa o dzieło, obowiązująca do 19 lipca 2012 r., a następnie zawarta z dniem 20 lipca 2012 r. umowa zlecenia, realizowana do 20 października 2012 r. Taka sekwencja zdarzeń uzasadnia ocenę, że nawiązanie pomiędzy wnioskodawczynią i płatnikiem składek z dniem 24 października 2012 r. pracowniczego stosunku pracy było naturalną konsekwencją wcześniej łączących strony umów. Jak wynika z niespornych ustaleń faktycznych, umowa ta była umową terminową, obowiązującą do dnia 23 października 2013 r. Zebrany w sprawie materiał wskazuje, iż w okresie urlopu macierzyńskiego wnioskodawczynie ponownie zaszła w ciążę, i ze względu na tę okoliczność płatnik składek zawarł z P. P. obowiązującą od 24 października 2013 r. umowę o pracę na czas określony, do 23 października 2014 r. Do jej zawarcia tej umowy doszło zatem w szczególnej dla wnioskodawczynie sytuacji, która wynikała z faktu, że przebywając na urlopie macierzyńskim ponownie spodziewała się dziecka. Po zakończeniu pobierania zasiłku macierzyńskiego ubezpieczona poinformowała o tym fakcie pracodawcę. W takich okolicznościach oczywistym było, że odwołująca dążyła do jak najszybszego nawiązania kolejnego stosunku pracy. Nie można zatem czynić wnioskodawczynie zarzutu, że wykorzystała nadarzającą się jej sytuację zdobycia zatrudnienia, ani też przypisywać pozorności umowy z tego powodu. Znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy miał niewątpliwie fakt, że P. świadczyła już wcześniej, tj. od kwietnia 2012 r. czynności na rzecz spółki (...) w ramach umowy o dzieło, umowy zlecenia i następnie umowy o pracę na czas określony. Wbrew twierdzeniom organu rentowego, odmowa objęcia wnioskodawczynie obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi nie może być też oparta na uznaniu, że pracę wykonywała przez krótki okres czasu, zaś okres ten był zbyt krótki aby skorzystać ze świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Przepisy prawa ubezpieczeń nie wprowadzają wymogu stażu niezbędnego do nabycia prawa do ubezpieczeń społecznych.

Sąd dał wiarę wyjaśnieniom wnioskodawczynie, gdyż w przekonujący sposób wyjaśniają one tło i okoliczności zatrudnienia, poszukiwania przez ubezpieczoną pracy, tym bardziej z uwagi na fakt wcześniejszej współpracy z tym samym pracodawcą. Ponadto jej wyjaśnienia znajdują oparcie w zeznaniach świadków.

Pozorność umowy wzajemnej w rozumieniu art. 83 § 1 k.c. występuje wówczas, gdy strony umowy składając oświadczenia woli nie zamierzają osiągnąć skutków, jakie prawo wiąże z wykonywaniem tej umowy, a więc w sytuacji, gdy przy składaniu oświadczeń woli obie strony mają świadomość, że osoba określona w umowie o pracę, jako pracownik nie będzie świadczyć pracy, a osoba wskazana, jako pracodawca nie będzie korzystać z jej pracy. O tym, czy strony istotnie nawiązały umowę o pracę nie decyduje formalne zawarcie (podpisanie) umowy nazwanej umową o pracę, lecz faktyczne i rzeczywiste realizowanie na jej podstawie elementów charakterystycznych dla stosunku pracy – przede wszystkim świadczenie pracy przez pracownika z zamiarem wykonywania obowiązków pracowniczych. Zważywszy na ustalone w sprawie istotne fakty oraz powyższe rozważania, uznać należało, że brak jest podstaw do stwierdzenia, że wiążący wnioskodawczynię z płatnikiem składek pracowniczemu stosunkowi pracy obciążony był wadą oświadczenia woli w postaci pozorności. Z przedstawionych wyżej dowodów jednoznacznie bowiem wynika, że zawierając umowę o pracę jej strony nawiązały stosunek pracy, na podstawie którego zainteresowana faktycznie świadczyła pracę na rzecz pracodawcy.

Należy ponadto zauważyć, iż zaskarżona decyzja nie określa terminu, do którego obowiązuje wynikające z niej wyłączenie z obowiązkowych ubezpieczeń. Jest to o tyle istotna okoliczność, że sąd rozpoznając sprawę uwzględnia

treść zaskarżonej decyzji. Skoro zatem w okolicznościach sprawy organ rentowy nie określił okresu wyłączenia z obowiązkowych ubezpieczeń, Sąd nie mógł dokonać w tej kwestii samodzielnych ustaleń.

Wobec powyższego Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł co do istoty sprawy.